

Vergeving van ontrouw binnen intieme relaties en ex-relaties

Naam: Daniëlle Hoff

Studentnummer: 0465275

Datum: 11 januari 2010

Stage en Thesis: Sociale Psychologie

Begeleidster: Esther Kluwer

Tweede beoordelaar: Michael Häfner

Samenvatting

Huidig onderzoek heeft zich gericht op de vraag welke componenten van commitment de relatie tussen onvergefelijkheid als gevolg van ontrouw binnen de huidige relatie en ex-relatie en het psychologisch welzijn van de bedrogen partner modereren. Daarnaast is de modererende rol van het hebben van een nieuwe partner onderzocht op de relatie van onvergefelijkheid van ontrouw van een ex-partner op het welzijn van de bedrogen partner. Psychologisch welzijn is onderverdeeld in positief en negatief affect en life satisfaction. Voorspeld werd dat in beide studies onvergefelijkheid als gevolg van ontrouw geassocieerd wordt met minder positief affect en life satisfaction en met meer negatief affect, maar alleen voor respondenten met een hoge mate van het lange-termijn commitment voor de huidige partner of ex-partner. Deze hypothesen zijn getoetst aan de hand van twee aparte vragenlijsten op diverse internetsites onder respondenten die ontrouw door een huidige partner of een ex-partner hadden meegemaakt. Studie 1 liet zien dat de lange-termijn oriëntatie de belangrijkste component van commitment was die zorgde voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijkheid van ontrouw van een huidige partner en het welzijn van de bedrogen partner. Studie 2 liet geen significante interactie zien voor de lange-termijn component van commitment aan de ex-partner en onvergefelijkheid op het welzijn van de bedrogen partner. Hypothese 2 werd niet bevestigd. Studie 2 zorgde ook niet voor een bevestiging van Hypothese 3, namelijk dat het hebben van een nieuwe partner zorgt voor een bufferend effect op de invloed van onvergefelijkheid op welzijn van de bedrogen partner.

Inleiding

Hoewel partners in romantische relaties elkaar meestal beloven buiten de relatie geen seksuele relaties met anderen aan te gaan, komt uit recente schattingen naar voren dat ontrouw redelijk veel voorkomt in zowel dating relaties als in het huwelijk (Atkins, Baucom, & Jacobson, 2001; Blow & Hartnett, 2005; Wiederman & Hurd, 1999). Ontrouw schaadt één van de basisnormen van een relatie, namelijk die van exclusiviteit, en de bedrogen partner zal hoogstwaarschijnlijk boos en jaloers zijn en zich vernederd en depressief voelen (Atkins et al., 2001; Blow & Hartnett, 2005; Wiederman & Hurd, 1999). Maar zijn mensen in staat om hun partner te vergeven nadat deze ontrouw is geweest? In de eerste periode na de ontrouw van de partner zijn er twee fundamentele emotionele reacties die de overhand nemen bij de bedrogen partner. Dit is ten eerste de gekwetst observerende aanval. Deze affectieve reactie wordt gekarakteriseerd door intern verdriet, de onschuldige slachtofferrol, angst en zich zorgen maken. Ten tweede zijn er gevoelens van rechtschapen verontwaardiging, welke wordt gekarakteriseerd door boosheid, verachting en gedachten van vergelding naar de partner toe (McCullough, 2000). Dit soort emotionele reacties zorgen voor destructief relatiegedrag (Tsang, McCullough & Fincham, 2006). Een manier om van destructief relatiegedrag over te gaan naar constructief relatiegedrag, is door de ontrouwe partner te vergeven.

Vergeving helpt mensen bij het behouden en herstellen van intieme relaties na ontrouw (McCullough, Bono & Root, 2007). Voor vergeving is een transformatie van motivatie nodig, een proces wat er toe leidt dat een individu zijn of haar eigen belangen opzij zet en handelt op basis van bredere overwegingen, zoals het welzijn van de relatie of het verbeteren van zowel het eigen als wel het welzijn van de partner (Kelley & Thibaut, 1978). Vergeving wordt dan ook gedefinieerd als een reeks van motivationele veranderingen waarbij de bedrogen partner (a) verminderd gemotiveerd is om wraak te nemen op de ontrouwe

partner, (b) verminderd gemotiveerd is om de ontrouwe partner te vermijden, en tot slot (c) in verhoogde mate gemotiveerd is om het bij te leggen met de partner, en daarbij goodwill voelt voor de ontrouwe partner ondanks de pijnlijke acties (Karremans, Van Lange, Ouwerkerk & Kluwer, 2003). Naarmate de tijd verstrijkt, wordt de neiging van de bedrogen partner om de transgressor (ontrouwe partner) te vermijden en wraak te nemen minder. Dit proces is kenmerkend voor vergeving (McCullough, Fincham & Tsang, 2003).

Het proces van vergeving begint met de beslissing of met de neiging om de ontrouwe partner te vergeven. Mogelijk is dit een onbewust proces als gevolg van de verminderde negatieve gevoelens naar de ontrouwe partner. Wanneer men eenmaal weer positievere gevoelens krijgt voor de transgressor (ontrouwe partner) besluit een persoon (bewust of onbewust) dat hij of zij negatieve gevoelens wil overwinnen naar de ontrouwe partner toe en de relatie op een positieve manier wil voortzetten. Werkelijke vergeving vindt plaats wanneer deze negatieve gevoelens helemaal zijn verdwenen (Karremans & Aarts, 2007). Wat daarna volgt is een algemeen positief gevoel, welke wordt vergezeld door vriendelijk, liefdevol en constructief relatiegedrag (McCullough, 2000). Dit gevoel ontstaat meestal pas wanneer men de lange-termijn overwegingen, zoals het psychologisch welzijn en de voortgang van de relatie, gaat bekijken (Kluwer & Karremans, 2009).

Uit verschillende onderzoeken is naar voren gekomen dat vergeving een positief effect heeft op de gezondheid (Karremans & Aarts, 2007; Worthington, Witvliet & Miller, 2007). Mensen die hun partner hadden vergeven, bleken, in tegenstelling tot degenen die niet hadden vergeven, lager te scoren op medicatiegebruik (Worthington, Witvliet & Miller, 2007). Daarnaast kwam naar voren dat zij een betere nachtrust genoten, minder vermoeid waren en minder lichamelijke klachten rapporteerden (Lawler, Younger, Piferi, Edmondson & Jones, 2005).

De positieve effecten van vergeving hangen af van commitment. Het niet kunnen vergeven van de transgressor, wanneer er een hoge mate van commitment is, zorgt voor relatief hoge niveaus van psychologische spanning. Met psychologische spanning wordt een staat van ongemak bedoeld die veroorzaakt wordt door conflicterende cognities en gevoelens (Karremans et al., 2003). Dit ontstaat omdat de afwezigheid van vergeving inconsistent is met de drie componenten van commitment: de intentie om in de relatie te blijven, de lange-termijn oriëntatie en de psychologische hechting. Daarnaast speelt cognitieve dissonantie ook een rol bij psychologische spanning. Attitudes van nabijheid en commitment zijn inconsistent met cognities van onvergefelikhed van de transgressor, waardoor de bedrogen partner zich ongemakkelijk voelt. Een manier om dit ongemakkelijke gevoel te reduceren, is om de transgressor te vergeven met als gevolg dat de inconsistentie verdwijnt (Tsang, McCullough & Fincham, 2006). Daarnaast blijkt vergeving ook een positief effect te hebben op het psychologisch welzijn van een persoon (Karremans et al., 2003). Voorbeelden van psychologisch welzijn zijn bijvoorbeeld: (a) algemene tevredenheid met het leven, (b) positief affect, (c) negatief affect en (d) zelfvertrouwen op het moment (Karremans et al., 2003). De relatie tussen vergeving en welzijn bleek positief, mits de gekwetste partner een hoge mate van commitment voelde voor de transgressor. Echter deze relatie werd niet gevonden wanneer het niveau van commitment laag was (Karremans et al., 2003). Kortom, het verminderde gevoel van wraak willen nemen en de ontrouwe partner willen vermijden, zorgen voor een beter psychologisch welzijn mits het commitment naar de transgressor hoog was.

Interessant om verder te onderzoeken: *Welke aspecten van commitment zijn verantwoordelijk voor het modererende effect van commitment op de relatie tussen onvergefelikhed en welzijn?* In eerder onderzoek van Kluwer & Karremans (2009) is de modererende rol van commitment op de relatie tussen vergeving en welzijn onderzocht. Echter in dit onderzoek werd alleen een algemene mate van commitment gemeten.

Onderzocht werd of de mate van commitment voor de huidige partner zwak tot sterk was, maar er werd niet onderzocht welke aspecten van commitment een modererende rol speelden in de relatie tussen vergeving en welzijn. Zoals eerder vermeld bestaat commitment uit drie componenten: (a) de intentie om in een relatie te blijven (b) een lange- termijn oriëntatie en (c) psychologische hechting (Agnew, Van Lange, Rusbult, & Langston, 1998; Arriaga & Agnew, 2001; Rusbult, Martz, & Agnew, 1998). Deze drie componenten voorspellen elk zowel hoe de relatie functioneert als de eventuele kans op verbreking van de relatie (Arriaga & Agnew, 2001). De interdependentietheorie (Kelley & Thibaut, 1978), stelt dat mensen beslissingen maken op basis van bredere overwegingen, zoals de lange-termijn doelen van de relatie of de voorkeur om zowel het eigen welzijn als wel het welzijn van de partner te verbeteren. Vlak na de ontrouw zal de bedrogen partner twijfelen aan de intentie om de relatie voort te zetten. Op dat moment is een transformatie van motivatie nodig om de ontrouwe partner te vergeven. Dit gebeurt vooral bij overstijgende doelen, zoals het lange-termijn perspectief van de relatie. Verwacht wordt daarom dat de lange-termijn oriëntatie de belangrijkste factor van commitment is die zorgt voor het modererende effect. Wanneer men sterk het gevoel heeft dat men met de transgressor een toekomst op wil opbouwen, ondanks het schenden van de basisregels, zal dit een belangrijke modererende rol spelen in de relatie tussen vergeving en welzijn. Hypothese 1: De lange-termijn oriëntatie is de belangrijkste component van commitment die zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijkheid van en het psychologisch welzijn van de huidige partner. Verwacht wordt dat deze relatie negatief is voor respondenten met een hoge mate van een lange-termijn commitment naar hun huidige partner. Deze relatie wordt niet verwacht onder respondenten met een lage mate van een lange-termijn commitment naar hun huidige partner.

Kluwer & Karremans vergeleken ook de vergeving van ontrouw door de huidige partner (hoge commitment) en door een ex-partner (lage commitment). Uit eerder onderzoek

is gebleken dat het commitment naar de ex-partner daalt zodra de relatie verbroken is (Arriaga & Agnew, 2001; Kellas, Bean, Cunningham & Cheng, 2008). Echter, dit hoeft niet in alle gevallen zo te zijn. Wanneer er bijvoorbeeld kinderen zijn voortgekomen uit de relatie tussen de twee ex-partners, zijn de ex-partners op deze manier nog steeds aan elkaar verbonden. Interessant is nu om te onderzoeken: *Welke aspecten van commitment zijn belangrijk voor de vergeving van een ontrouwe ex-partner?* Bovengenoemd onderzoek van Kluwer & Karremans (2009) ervoer twee problemen in het onderzoek naar commitment tussen de huidige partners en ex-partners. Ten eerste, commitment tussen de ex-partners is niet gemeten in dit onderzoek. Er werd vanuit gegaan dat er helemaal geen commitment meer was tussen de bedrogen partner en de ontrouwe ex-partner. Echter, afhankelijk van de leeftijd van de kinderen, kunnen ex-partners besluiten om een regeling van co-ouderschap aan te gaan. Dit betekent dat zij elkaar geregeld zullen moeten zien of spreken, inzake de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de kinderen. Daarnaast zorgt de onvergefelikheden van de ex-partner, wanneer er een hoge mate van commitment is, voor relatief hoge niveaus van psychologische spanning (Karremans et al., 2003). Om deze psychologische spanning te verminderen is een transformatie van motivatie nodig. Als gevolg van de transformatie van motivatie zullen negatieve gevoelens plaats maken voor meer positieve gevoelens, welke de relatie tussen vergeving en welzijn zal bevorderen. Hypothese 2: Ook hier wordt verwacht dat de lange-termijn oriëntatie zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelikheden van de ex-partner en het welzijn van de bedrogen partner. Verwacht wordt dat deze relatie negatief is voor respondenten met een hoge mate van een lange-termijn commitment naar hun ex-partner. Deze relatie wordt niet verwacht voor respondenten met een lage mate van een lange-termijn commitment naar hun ex-partner.

Het tweede probleem in het onderzoek van Kluwer & Karremans (2009) was dat alle respondenten al een nieuwe partner hadden. Mogelijk heeft het hebben van een nieuwe

partner, een bufferend effect op de invloed van onvergefelijkheid op welzijn. Hierop aansluitend is het interessant om te onderzoeken: *In hoeverre heeft het hebben van een nieuwe partner invloed op het effect van het wel of niet kunnen vergeven van de ex-partner op het welzijn?* Mogelijk geeft een nieuwe partner weer zelfvertrouwen. Een gevolg hiervan kan zijn dat het zelfvertrouwen dat beschadigd was als gevolg van de ontrouw van de ex-partner, op deze manier weer wordt hersteld. Gevoelens van depressiviteit en boosheid, zullen plaats maken voor positieve gevoelens zoals blijdschap en zelfverzekerdheid. Daarnaast is het aannemelijk dat mensen die een nieuwe relatie zijn aangegaan, het verleden achter zich hebben gelaten. Zij richten zich op de toekomst met de nieuwe partner en hebben minder last van negatieve gevoelens naar de ex-partner. Hypothese 3: Het hebben van een nieuwe partner heeft een bufferend effect op de invloed van onvergefelijkheid van de ex-partner op het welzijn van de bedrogen partner. Verwacht wordt dat deze relatie negatief is voor respondenten die geen nieuwe partner hebben. Deze relatie wordt niet verwacht voor mensen die wel een nieuwe partner hebben.

De hypothesen werden getoetst in twee studies. Gezien het feit dat ontrouw binnen de huidige relatie/ ontrouw van de ex-partner voor veel mensen een gevoelig onderwerp is om over te praten, is door middel van het afnemen van vragenlijsten via het programma Netquestionnaires getracht om respondenten te werven op diverse internetsites. In Studie 1 werd de modererende rol van de drie vormen van commitment onderzocht op de relatie van onvergefelijkheid van ontrouw op welzijn met betrekking tot huidige partners. In Studie 2 werd de modererende rol van de drie componenten van commitment onderzocht op de relatie van onvergefelijkheid van ontrouw op welzijn met betrekking tot ex-partners. Daarnaast is in Studie 2 het bufferende effect van het hebben van een nieuwe partner op de invloed van onvergefelijkheid van de ontrouw van een ex-partner op welzijn onderzocht.

Studie 1

Het hoofddoel van de eerste studie was om door middel van een uitgebreide vragenlijst onderzoek te doen onder respondenten die ontrouw binnen de huidige relatie hebben meegemaakt. Onderzocht werd welke component van commitment de relatie tussen onvergefelijkheid en het psychologisch welzijn precies modereert. Hypothese 1 werd getoetst, namelijk de lange-termijn oriëntatie is de belangrijkste factor van commitment die zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijkheid van de ontrouwe partner en het welzijn van de bedrogen partner. Verwacht wordt dat deze relatie negatief zal zijn voor respondenten met een hoge mate van een lange-termijn commitment naar hun huidige partner. Voor respondenten met een lage mate van een lange-termijn commitment wordt deze relatie niet verwacht.

Methode

Deelnemers en procedure. Er is een vragenlijst afgenomen via het internet onder respondenten waarvan de huidige partner ontrouw is geweest. Om respondenten te werven, zijn er verschillende oproepen op het internet geplaatst onder de titel: “Bent u weleens bedrogen door uw huidige partner?”. Bij de oproep is de volgende tekst geplaatst: “De Universiteit Utrecht doet onderzoek naar de gevolgen van ontrouw in relaties en is op zoek naar mensen wier partner tijdens de relatie ontrouw was”. Is dit bij u het geval? Dan kunt u deelnemen aan het onderzoek door het invullen van een online vragenlijst. Dit duurt ongeveer 15 minuten. Indien u interesse heeft in de resultaten van dit onderzoek kunt u dit aan het einde van de vragenlijst aangeven en krijgt u een verslag van de resultaten toegestuurd”. De meeste respondenten reageerden via de internetsite “[www. psychologiemagazine.nl](http://www.psychologiemagazine.nl)”. De mannelijke

respondenten reageerden vooral op de oproep via de internetsite “www.menshealth.nl”. Er is gekozen voor internet als middel om respondenten te werven om op deze manier de anonimiteit deze persoon te waarborgen. De afhankelijke variabele in dit onderzoek is het psychologisch welzijn van de respondent.

In totaal vulden honderd-vier respondenten (14 mannen en 90 vrouwen) de vragenlijst in. Hun gemiddelde leeftijd was 38.05 jaar ($SD=10.02$) en de gemiddelde leeftijd van hun partner was gemiddeld 38.09 jaar ($SD=10.39$). De gemiddelde duur van hun relatie was 14.16 jaar ($SD=10.01$). Van de respondenten was 69% gehuwd en samenwonend, 22.9% waren ongehuwd en samenwonend, 10.5% was niet samenwonend en 1% had een latrelatie. Verder, 65.7% van de respondenten had kinderen. 22.9% van de respondenten had het middelbare beroepsonderwijs afgerond of lager, 6.7% had een havo diploma behaald, 39% had een hogere beroepsopleiding afgerond, en 26.7% had een wetenschappelijke opleiding afgerond.

Vragenlijst. Voordat de deelnemers de vragen tot hun beschikking kregen, werd er eerst een korte uitleg met betrekking tot de inhoud van de vragenlijst gegeven. Hierin werd onder andere nogmaals vermeld dat voor deelname aan dit onderzoek, men ontrouw door de huidige partner moest hebben meegemaakt. In ruil voor hun medewerking konden zij ervoor kiezen om achteraf per e-mail een verslag te ontvangen met hun persoonlijke resultaten. De vragenlijst begon met de commitment vragenlijst (Arriaga & Agnew, 2001). Deze vragenlijst bestond uit negen items, waarvan elk item één van de drie componenten van commitment mat: Het eerste gedeelte van de commitment vragenlijst bestond uit drie items die de intentie om in de relatie te blijven mat ($\alpha = .91$). Stellingen als: “Ik ben van plan om in deze relatie te blijven” en “Ik voel me geneigd om deze relatie gaande te houden”. Het tweede gedeelte van de commitment vragenlijst bestond uit drie items die de lange-termijn oriëntatie van de respondent maten ($\alpha = .50$). Stellingen als: “Ik vind het moeilijk om mezelf met mijn partner voor te stellen in de verre toekomst” (gespiegeld) en “Mijn partner en ik maken grapjes over

hoe het zal zijn als we oud zijn”. Het laatste gedeelte van de commitment vragenlijst bestond uit het meten van de psychologische hechting aan de huidige partner ($\alpha = .72$). Stellingen als: “Ik zit er heel erg mee wanneer het niet goed gaat in mijn relatie” en “Het doet me pijn wanneer ik zie dat mijn partner ergens onder lijdt”. De deelnemers werd gevraagd om op verschillende vragen of stellingen te antwoorden, allen gemeten op een zeven-puntsschaal (1= helemaal oneens, 7= helemaal eens).

Vervolgens werd het *psychologisch welzijn* van de deelnemers gemeten, welke kan worden onderverdeeld in life satisfaction, positief en negatief affect. Life satisfaction werd gemeten met de Satisfaction With Life Scale (Diener, 1994; Diener, Emmons, Larsen, & Griffin, 1985). Deze schaal bevat twaalf items: “Ik ben over het algemeen tevreden met mijn leven” en “Ik vraag me vaak af of ik als succesvol persoon wordt beschouwd” ($\alpha = .71$).

Positief en negatief affect werden gemeten door middel van de Positive Affect and Negative Affect Scale (PANAS; Watson, Clark, & Tellegen, 1988). Deze schaal bevat tien items voor het meten van positief affect en tien items voor het meten van negatief affect (1= helemaal niet, 7= in zeer sterke mate) en de deelnemer wordt geacht om aan te geven in hoeverre deze gevoelens op dat moment op hen van toepassing is: Voorbeelden van de tien items voor positief affect: “blij”, “enthousiast” en “trots” ($\alpha = .93$) en van de items voor negatief affect: “kwaad”, “jaloers” en “schuldig” ($\alpha = .92$). Hoge scores indiceerden meer positief en negatief affect.

Het volgende gedeelte van de vragenlijst betrof vragen over de ontrouw van de huidige partner. Allereerst werd gevraagd om kort te beschrijven wat er gebeurde toen de partner ontrouw was. Daarna werden verschillende kenmerken van ontrouw gemeten, zoals het soort ontrouw (zoenen met ander persoon, verliefd op een ander persoon, seks met een ander persoon en verliefd zijn op een ander én seks met een ander persoon). Daarna volgden

vragen als: “Hoe lang geleden is de ontrouw u overkomen” en “Hoe lang duurde de ontrouw?” Beide vragen konden worden beantwoord door het aanvinken van het juiste antwoord en het invullen van het juiste aantal dagen, weken, maanden en jaren.

Tot slot werden er een aantal stellingen aan de deelnemers voorgelegd met betrekking tot het meten van onvergefelijkheid. De items in deze schaal zijn omgekeerd. Kluwer & Karremans hebben deze schaal ook gebruikt in hun onderzoek naar vergeving van ontrouw door huidige partners en ex-partners. In huidig onderzoek is deze schaal ook aangehouden. Een hoge score op de items betekent dus dat respondenten hun partner nog niet hebben vergeven voor de ontrouw. Om onvergefelijkheid te meten werd gebruik gemaakt van de TRIM (Transgression-Related Interpersonal Motivations) vragenlijst (McCullough et al., 1998). Deze vragenlijst bestond uit negen items welke allen onvergefelijkheid maten ($\alpha = .93$) Voorbeelden van stellingen: “Als ik eerlijk ben, heb ik mijn partner nog niet helemaal vergeven” en “Ik wil mijn partner liever vermijden wanneer ik aan de ontrouw denk”. Deze items werden op een zeven-puntsschaal gemeten (1= helemaal oneens, 7= helemaal eens).

Resultaten

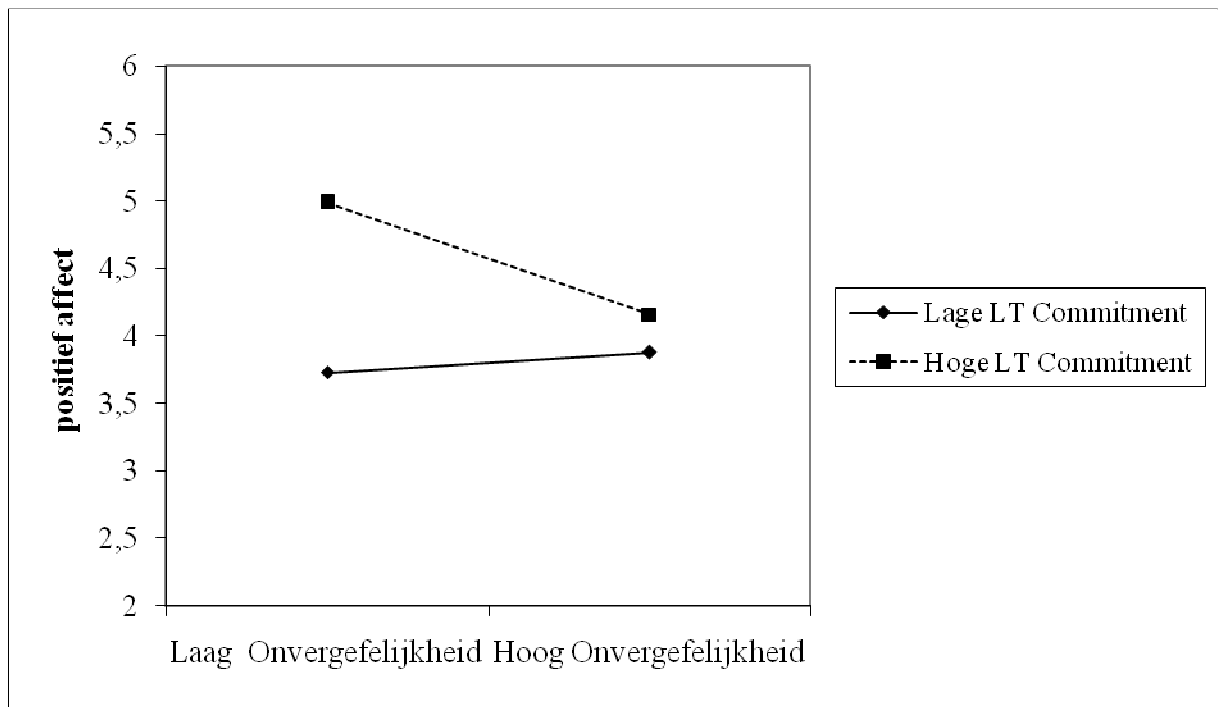
Kenmerken van ontrouw. De respondenten rapporteerden verschillende kenmerken van ontrouw, zoals het zoenen met een ander persoon (13%), verliefd zijn op een ander persoon (9%), seks hebben met een ander persoon (31%), en verliefd zijn op én seks hebben met een ander persoon (47%). De ontrouw had meer dan 1 jaar geleden plaatsgevonden in 64% van de gevallen, in 27% van de gevallen had de ontrouw plaatsgevonden tussen 1 maand en 1 jaar geleden, en in 9% van de gevallen had de ontrouw minder dan 1 maand geleden plaatsgevonden. In 8 % van de gevallen was de ontrouw nog steeds aan de gang. De duur van de ontrouw varieerde van minder dan 1 week (21%), tot minder dan 1 maand (5%), minder dan 1 jaar (43%) en meer dan 1 jaar (31%).

Moderatie door commitment aan de huidige partner. Zoals aanbevolen door Aiken en West (1991), werden lineaire regressie analyses uitgevoerd voor positief affect en negatief affect en life satisfaction, waarbij de drie componenten van commitment; de intentie om in de relatie te blijven, de psychologische hechting en de lange-termijn oriëntatie (gestandaardiseerd) en onvergefelijheid (gestandaardiseerd) werden toegevoegd in stap 1. De 2-weg interactie tussen elke component van commitment en onvergefelijheid werd toegevoegd in stap 2.

Positief affect. Het regressiemodel voor positief affect was significant, $F(7, 96) = 3.172, p < .01$. Het hoofdeffect van de lange-termijn oriëntatie op positief affect was significant ($b = .39, p < .05$). Dit betekent dat hoe hoger respondenten scoorden op het hebben van een lange-termijn oriëntatie met hun huidige partner, hoe hoger zij scoorden op positief affect. Er werd geen significante relatie gevonden voor de intentie om in de relatie te blijven op positief affect ($b = .21, ns.$). Er werd geen significante relatie gevonden voor psychologische hechting en positief affect ($b = -.26, ns.$). Tot slot bleek de relatie tussen onvergefelijheid en positief affect niet significant ($b = -.17, ns.$). Het interactie-effect van onvergefelijheid en de lange-termijn oriëntatie op positief affect was significant ($b = -.25, p < .01$). Het interactie-effect van onvergefelijheid en de intentie om in de relatie te blijven op positief affect was niet significant ($b = -.21, ns.$). Het interactie-effect van onvergefelijheid en psychologische hechting op positief affect was niet significant ($b = -.25, ns.$).

De lange-termijn commitment werd allereerst door middel van een mediaan split gedichotomiseerd in termen van lage commitment (beneden de mediaan) en hoge commitment (boven de mediaan; $Mdn = 5.33$). Middels een bivariate correlatie analyse werd de hoge commitment groep vergeleken met de lage commitment groep. Onder respondenten met een hoge commitment was onvergefelijheid negatief gecorreleerd aan positief affect ($r = -.28, p < .05$). Onder respondenten met een lage commitment was dit niet het geval ($r = -.48,$

ns.). Hieruit kan geconcludeerd worden dat de relatie tussen onvergefelijkheid en positief affect alleen significant was bij respondenten met een hoge mate van het lange-termijn commitment naar hun huidige partner (zie figuur 1).

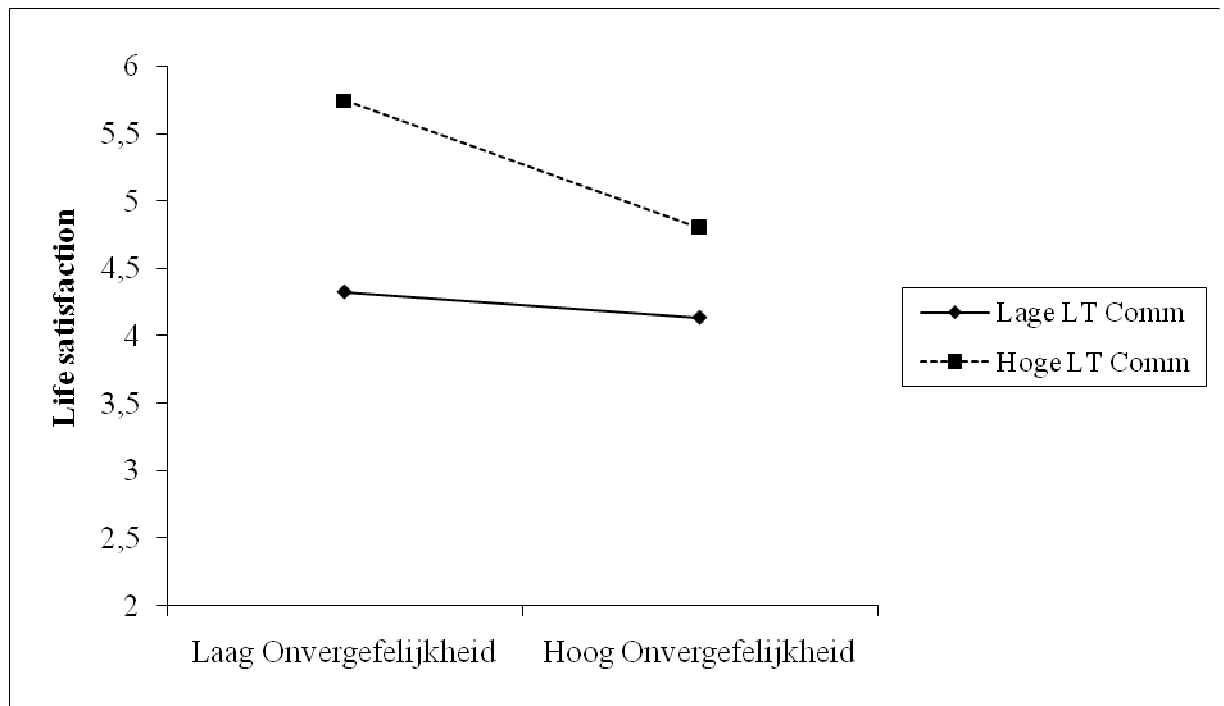

Figuur 1: De lange-termijn oriëntatie als moderator op de relatie tussen onvergefelijkheid en positief affect.

Negatief affect. Het regressiemodel voor negatief affect was significant, $F(7, 96) = 3.418, p < .01$. Het hoofdeffect van onvergefelijkheid op negatief affect was significant ($b = .57, p < .001$). Dit betekent dat respondenten die hoge scores rapporteerden op onvergefelijkheid van de huidige partner, ook hoge scores rapporteerden op negatief affect. Er werd geen significante relatie gevonden voor de lange-termijn oriëntatie en negatief affect ($b = -.25, ns.$). Er werd geen significante relatie gevonden voor intentie om in de relatie te blijven en negatief affect. ($b = -.07, ns.$). Tot slot werd er geen significante relatie gevonden voor psychologische hechting en negatief affect ($b = .35, ns.$). Het interactie-effect van

onvergefelijheid en een lange-termijn oriëntatie op negatief affect was niet significant ($b = -.25, ns.$). Het interactie-effect van onvergefelijheid en intentie om in de relatie te blijven op negatief affect was niet significant ($b = -.07, ns.$) Tot slot bleek ook het interactie-effect van onvergefelijheid en psychologische hechting op negatief affect niet significant ($b = .35, ns.$)

Life satisfaction. Het regressiemodel voor life satisfaction was significant, $F(7, 96) = 4.076, p = .001$. Het hoofdeffect van onvergefelijheid op life satisfaction was significant ($b = -.28, p < .05$). Dit betekent dat hoe hoger de respondenten scoorden op onvergefelijheid van de ontrouw van hun huidige partner, hoe lager zij scoorden op life satisfaction. Het hoofdeffect van de lange-termijn oriëntatie op life satisfaction was significant ($b = .52, p < .01$). Dit betekent dat hoe hoger respondenten scoorden op het hebben van een lange-termijn oriëntatie met de huidige partner, hoe hoger zij scoorden op life satisfaction. Er werd geen significante relatie gevonden voor intentie om in de relatie te blijven en life satisfaction ($b = -.01, ns.$). Tot slot werd er geen significante relatie gevonden voor psychologische hechting en life satisfaction ($b = -.17, ns.$). Het interactie-effect onvergefelijheid en de lange-termijn oriëntatie op life satisfaction was significant ($b = -.19, p < .05$). (Zie figuur 2). Het interactie-effect van onvergefelijheid en intentie om in de relatie te blijven was niet significant ($b = -.07, ns.$). Het interactie-effect van onvergefelijheid en psychologische hechting op life satisfaction was niet significant ($b = -.14, ns.$).

Figuur 2: De lange-termijn orientatie als moderator op de relatie tussen onvergefelijheid en life satisfaction.

De lange-termijn commitment werd door middel van een mediaan split gedichotomiseerd in termen van lage commitment (beneden de mediaan) en hoge commitment (boven de mediaan; Mdn = 5.33). Middels een bivariate correlatie analyse werd de hoge commitment groep vergeleken met de lage commitment groep. Onder respondenten met een hoge commitment was onvergefelijheid negatief gecorreleerd aan life satisfaction ($r = -.35, p < .01$). Onder respondenten met een lage commitment was dit niet het geval ($r = -.21, ns.$). Hieruit kan geconcludeerd worden dat de relatie tussen onvergefelijheid en life satisfaction alleen samenhangen bij respondenten met een hoge mate van het lange-termijn commitment naar hun huidige partner.

Kort samengevat, de resultaten steunen Hypothese 1 voor positief affect en life satisfaction. Onder respondenten met een hoge lange-termijn commitment was

onvergefelijkheid negatief gecorreleerd aan positief affect en life satisfaction. Onder respondenten met een lage lange-termijn commitment was dit niet het geval.

Studie 2

In studie 1 werd er vanuit gegaan dat de lange-termijn oriëntatie de belangrijkste component van commitment is in de relatie tussen onvergefelijkheid van ontrouw van de huidige partner en het psychologisch welzijn van de bedrogen partner. In studie 2 wordt dit ook onderzocht maar dan ten aanzien van ontrouw van ex-partners. In deze studie werd deelnemers gevraagd de (meest recente) ontrouw van een ex-partner te beschrijven. Er werd dieper ingegaan op het huidige contact met de ex-partner, bijvoorbeeld door vragen te stellen met betrekking tot een regeling van co-ouderschap. Hypothese 2: De lange-termijn oriëntatie is de belangrijkste component van commitment die zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijkheid van een ex-partner en het welzijn van de bedrogen ex-partner. Verwacht wordt dat deze relatie negatief is voor mensen met een hoge lange-termijn commitment aan hun ex-partner. Deze relatie wordt niet verwacht voor mensen met een lage lange-termijn commitment aan hun ex-partner. Bovendien werd Hypothese 3 getoetst, namelijk dat het hebben van een nieuwe relatie een bufferend effect heeft op de invloed van onvergefelijkheid van de ontrouw van de ex-partner op het psychologisch welzijn van de bedrogen ex-partner. Verwacht wordt dat deze relatie negatief zal zijn voor mensen die geen nieuwe partner hebben. Deze relatie wordt niet verwacht voor mensen die wel een nieuwe partner hebben.

Methode

Deelnemers en procedure. Voor het werven van deelnemers voor de vragenlijst is gebruik gemaakt van dezelfde internetsites als voor het werven van deelnemers voor studie 1. Ook nu werd er voor het bereiken van de juiste doelgroep een tekstkopje bij de link geplaatst, maar nu met de titel: “Bent u weleens bedrogen door uw ex-partner?” Bij de oproep is de volgende tekst geplaatst: “De Universiteit Utrecht doet onderzoek naar de gevolgen van ontrouw in relaties en is op zoek naar mensen wier ex-partner tijdens de relatie ontrouw was. Is dit bij u het geval? Dan kunt u deelnemen aan het onderzoek door het invullen van een online vragenlijst. Dit duurt ongeveer 15 minuten. Indien u interesse heeft in de resultaten van dit onderzoek kunt u dit aan het einde van de vragenlijst aangeven en krijgt u een verslag van de resultaten toegestuurd”. Net als in Studie 1 is gekozen voor het benaderen van deelnemers via internet om zo de anonimiteit van de deelnemer te waarborgen. De afhankelijke variabele in dit onderzoek is het psychologisch welzijn van de bedrogen ex-partner.

Honderd-vierenveertig respondenten (36 mannen 118 vrouwen) vulden de vragenlijst via internet in. Hun gemiddelde leeftijd was 33.93 jaar ($SD = 11.29$). Het opleidingsniveau van de respondenten lag redelijk hoog; 8 % had een mavo diploma of lagere school afgerond, 25 % had een MBO diploma behaald, 11 % had de HBS afgerond, 35 % had een HBO opleiding afgerond en 21 % had een WO opleiding afgerond. 42 % van de respondenten had kinderen met zijn of haar ex-partner. 33 % gaf aan één of twee kinderen met de ex-partner te hebben en 9 % had 3 of meer kinderen met de ex-partner. De gemiddelde leeftijd van de kinderen was 12.4 jaar ($SD = 9.7$). Van de respondenten had 38 % nooit meer contact met de ex-partner, 45 % gaf aan zeer zelden tot af en toe contact te hebben met de ex-partner, 12 % had regelmatig contact met zijn of haar ex en 6 % van de respondenten gaf aan vaak tot heel vaak contact te hebben met de ex-partner. Van de respondenten die nog contact hadden met hun ex-partner, gaf 13 % aan het meest face-to-face contact te hebben, 19 % had het meest

telefonisch contact, 19 % gaf aan het meest contact te houden via e-mail en 11 % had aangeven op een andere manier contact te houden, bijvoorbeeld via sms. Van de respondenten gaf 56 % aan een nieuwe partner te hebben. Deze nieuwe relatie duurde gemiddeld 2.7 jaar ($SD= 3.46$). Dit waren voornamelijk heteroseksuele relaties. 8 % van de respondenten gaf aan gehuwd en samenwonend te zijn met de nieuwe partner, 24 % was ongehuwd en samenwonend, 20 % gaf aan niet samenwonend te zijn en 4% had een alternatief antwoord ingevuld, bijvoorbeeld een latrelatie.

Vragenlijst. In ruil voor hun medewerking konden de respondenten ervoor kiezen om per e-mail een verslag te ontvangen met hun persoonlijke resultaten naar aanleiding van het invullen van de vragenlijst. Deze vragenlijst was gericht op mensen die zijn bedrogen door hun ex-partner. Wederom werd er aan het begin van de vragenlijst, schriftelijk een korte uitleg gegeven betreffende de inhoud van de vragenlijst. In deze korte uitleg stond onder andere duidelijk vermeld dat wanneer men vaker was bedrogen door een ex-partner, het in deze vragenlijst ging om de meest recente, ontrouwe ex-partner. In het eerste gedeelte van de vragenlijst werden vragen gesteld die dieper ingingen op het contact tussen de ex-geliefden. Vragen als: “Hoe vaak heeft u contact met uw ex-partner?” Wanneer zij deze vraag met *nooit* beantwoordden, werden zij automatisch doorverwezen naar de vraag: “Hoelang heeft u al geen contact meer met uw ex-partner?”. Voor de deelnemers die aangaven nog wel contact te hebben met hun ex-partner werden er vragen gesteld als: “Op welke manier heeft u het meest contact met uw ex-partner? en “Heeft u kinderen met uw ex-partner?”. Deze vragen konden weer allemaal worden beantwoord op een zeven-puntsschaal (1= helemaal oneens, 7= helemaal eens). Wanneer de deelnemer aangaf geen kinderen te hebben met de ex-partner, werd deze weer automatisch doorverwezen naar het volgende gedeelte van de vragenlijst. Wanneer men had aangegeven wel kinderen te hebben met de ex-partner kreeg deze een aantal stellingen voorgelegd, bijvoorbeeld: “De belangrijkste reden dat ik nog contact heb met

mijn ex-partner is vanwege de kinderen”, “Ik vind het belangrijk om contact te houden met mijn ex-partner vanwege de kinderen” en “De kans is groot dat wanneer mijn kinderen groot zijn, ik geen contact meer heb met mijn ex-partner”. Ook deze vragen konden weer allemaal worden beantwoordt op een zeven-puntsschaal (1= helemaal oneens, 7= helemaal eens).

Vervolgens werden er vragen gesteld die het psychologisch welzijn van de deelnemer maten. Zoals in Studie 1 werd er gebruik gemaakt van de Life Satisfaction Scale (Diener, 1994; Diener, Emmons, Larsen, & Griffin, 1985) om life satisfaction te meten ($\alpha = .88$). Het positieve en negatieve affect werd wederom gemeten aan de hand van de Positive and Negative Affect Scale (Watson, Clark, & Tellegen, 1988). Deze schaal bevat tien items voor positief affect ($\alpha = .94$) en tien items voor negatief affect ($\alpha = .91$). Een hoge score op deze items betekent wederom een hoog positief en negatief affect.

De vragenlijst volgde met een gedeelte die het commitment aan de ex-partner mat. De vragen uit de commitment vragenlijst zijn door alle respondenten ingevuld. Ook door de respondenten die hadden aangegeven *nooit* meer contact te hebben met hun ex-partner. Op deze manier werd getracht te onderzoeken of respondenten die geen contact hebben met hun ex-partner nog wel commitment voelen aan deze ex-partner. De commitment vragenlijst bestond uit acht items, waarvan elk item één van de drie componenten van commitment mat. Het eerste gedeelte bestond uit twee items die de lange-termijn oriëntatie met de ex-partner mat ($\alpha = .76$). Stellingen als: “Ik zou het vreselijk vinden als mijn ex-partner het contact zou verbreken” en “Ik ben van plan om het contact met mijn ex-partner in de toekomst voort te zetten”. Het tweede gedeelte van de commitment vragenlijst bestond uit twee items die de intentie om in de huidige situatie met de ex-partner te blijven mat ($\alpha = .83$). Voorbeelden van stellingen: “Ik wil het contact met mijn ex-partner graag behouden” en “Ik voel me geneigd om het contact met mijn ex-partner gaande te houden”. Het laatste gedeelte van de commitment vragenlijst bestond uit vier items die de psychologische hechting aan de ex-

partner maten ($\alpha = .93$). Stellingen als: “Ik voel me emotioneel gehecht aan mijn ex-partner” en “Ik geef nog steeds veel om mijn ex-partner”. Deze stellingen konden weer allemaal worden beantwoord op een zeven-puntsschaal (1 = helemaal oneens, 7= helemaal eens).

Het volgende gedeelte van de vragenlijst bevatte vragen over de ontrouw van de ex-partner. Gevraagd werd of de deelnemer kort wilde beschrijven wat er precies gebeurde toen de ex-partner ontrouw was. Daarna werden er verschillende kenmerken van de ontrouw gemeten, zoals het soort ontrouw (zoenen met een ander persoon, verliefd op een ander persoon, seks met een ander persoon en verliefd zijn op een ander persoon én seks met een ander persoon). Daarna volgden er vragen als: “Hoe lang geleden is de ontrouw u overkomen” en “Hoe lang duurde de ontrouw?” Beide vragen werden weer beantwoord door het aanvinken van het juiste antwoord en het invullen van het juiste aantal dagen, weken, maanden en jaren.

Tot slot werden er een aantal stellingen voorgelegd aan de respondent met betrekking tot de onvergefelijkheid van de ontrouw. Voor het meten van onvergefelijkheid werd net zoals in Studie 1 gebruik gemaakt van de TRIM ($\alpha = .92$).

Resultaten

Kenmerken van ontrouw. De respondenten rapporteerden verschillende vormen van ontrouw, zoals zoenen met een ander persoon (12%), verliefd zijn op een ander persoon (11%), seks met een ander persoon (34%) en verliefd zijn op een ander persoon en seks met een ander persoon (43%). De ontrouw had meer dan 1 jaar geleden plaatsgevonden in 72% van de gevallen, in 18% van de gevallen had de ontrouw plaatsgevonden tussen 1 maand en 1 jaar geleden en in 7% van de gevallen had de ontrouw minder dan 1 maand geleden plaatsgevonden. De duur van de ontrouw varieerde van minder dan 1 week (11%), tot minder dan 1 maand (10%), tot minder dan 1 jaar (45%) en meer dan 1 jaar (23%).

Moderatie door commitment aan de ex-partner. Lineaire regressie analyses werden uitgevoerd voor positief en negatief affect en life satisfaction, waarbij de drie componenten van commitment; de lange-termijn oriëntatie, de psychologische hechting en intentie om huidig contact te behouden (gestandaardiseerd), het hebben van een nieuwe partner (dummy gecodeerd) en onvergefelijheid (gestandaardiseerd) werden toegevoegd in stap 1. De 2-weg interactie tussen elke component van commitment en onvergefelijheid en de interactie tussen het hebben van een nieuwe partner en onvergefelijheid werden toegevoegd in stap 2.

Positief affect. Het regressiemodel voor positief affect was significant, $F(9, 134) = 3.249, p = .001$. Het hoofdeffect van onvergefelijheid en positief affect was significant ($b = -.50, p = .001$). Dit betekent dat mensen die hoge scores rapporteerden op onvergefelijheid van hun ex-partner, lage scores rapporteerden op positief affect. Er werd geen significante relatie gevonden voor psychologische hechting en positief affect ($b = -.17, ns.$). Daarnaast werd er geen significante relatie gevonden voor de lange-termijn oriëntatie en positief affect ($b = -.13, ns.$). De relatie tussen intentie om huidig contact te behouden op positief affect bleek niet significant ($b = .14, ns.$). Tot slot bleek er geen significante relatie te zijn tussen het hebben van een nieuwe partner en positief affect ($b = .23, ns.$). Het interactie-effect van psychologische hechting en onvergefelijheid op positief affect was niet significant ($b = .01, ns.$). Het interactie-effect van intentie om huidig contact te behouden en onvergefelijheid op positief affect niet significant ($b = -.21, ns.$). Daarnaast bleek het interactie-effect van de lange-termijn oriëntatie en onvergefelijheid op positief affect was niet significant ($b = .20, ns.$). Wanneer de respondenten die aangaven *nooit* meer contact te hebben met hun ex-partner doormiddel van 'select cases' uit de analyse werden gehaald, bleek dit geen invloed te hebben op de interactie-effecten van onvergefelijheid en de drie componenten van commitment op positief affect. Tot slot was ook het interactie-effect van het hebben van een nieuwe partner en onvergefelijheid op positief affect niet significant ($b = .21, ns.$).

Negatief affect. Het regressiemodel voor negatief affect was significant, $F(9, 134) = 6.681, p < .001$. Het hoofdeffect van onvergefelijkheid op negatief affect was significant ($b = .58, p < .001$). Dit betekent dat respondenten die hoge scores rapporteerden op onvergefelijkheid van een ex-partner, ook hoge scores rapporteerden op negatief affect. Het hoofdeffect van psychologische hechting op negatief affect was significant ($b = .20, p < .05$). Dit betekent dat respondenten die hoge scores rapporteerden op psychologische hechting aan hun ex-partner, ook hoge scores rapporteerden op negatief affect. Er werd geen significante relatie gevonden voor intentie om huidig contact te behouden en negatief affect ($b = .13, ns.$). Er werd geen significante relatie gevonden van de lange-termijn oriëntatie met de ex-partner en negatief affect ($b = -.05, ns.$). Tot slot bleek er geen significante relatie te zijn voor het hebben van een nieuwe partner en negatief affect ($b = .14, ns.$). Het interactie-effect van psychologische hechting en onvergefelijkheid op negatief affect was niet significant ($b = .03, ns.$). Het interactie-effect van de lange-termijn oriëntatie en onvergefelijkheid op negatief affect was niet significant ($b = -.02, ns.$). Het interactie-effect van intentie om huidig contact te behouden en onvergefelijkheid op negatief affect was niet significant ($b = .09, ns.$). Het corrigeren voor respondenten die aangaven *nooit* meer contact te hebben met hun ex-partner, bleek ook invloed te hebben op de interactie-effecten van onvergefelijkheid en de drie componenten van commitment op negatief affect. Tot slot was het interactie-effect van het hebben van een nieuwe partner en onvergefelijkheid op negatief affect niet significant ($b = .08, ns.$).

Life satisfaction. Het regressiemodel voor life satisfaction significant, $F(9, 134) = 3.190, p < .01$. Het hoofdeffect van onvergefelijkheid en life satisfaction was significant ($b = -.38, p < .01$). Dit betekent dat mensen die hoog scoorden op onvergefelijkheid, laag scoorden op life satisfaction. Er werd geen significante relatie gevonden voor psychologische hechting en life satisfaction ($b = -.21, ns.$). Daarnaast werd er geen significante relatie gevonden voor

de lange-termijn oriëntatie en life satisfaction ($b = -.35, ns.$). Er werd geen significante relatie gevonden voor intentie om huidig contact te behouden en life satisfaction ($b = .18, ns.$). Tot slot bleek er geen significante relatie te zijn voor het hebben van een nieuwe partner en life satisfaction ($b = .15, ns.$). Het interactie-effect van psychologische hechting en onvergefelijheid op life satisfaction was niet significant ($b = .03, ns.$). Het interactie-effect van de lange-termijn oriëntatie en onvergefelijheid op life satisfaction was niet significant ($b = .15, ns.$). Het interactie-effect van intentie om huidig contact te behouden en onvergefelijheid op life satisfaction was niet significant ($b = -.18, ns.$). Het verwijderen van de respondenten die geen contact meer hadden met hun ex-partner uit de analyse, bleek ook geen invloed te hebben op de interactie-effecten van onvergefelijheid en de drie componenten van commitment op life satisfaction. Tot slot bleek het interactie-effect van het hebben van een nieuwe partner en onvergefelijheid op life satisfaction niet significant ($b = -.13, ns.$).

Kort samengevat, Hypothese 2 en 3 werden niet gesteund. De relatie tussen onvergefelijheid en positief en negatief affect en life satisfaction werd niet gemodereerd door de lange-termijn oriëntatie met de ex-partner. Het hebben van een nieuwe relatie zorgt ook niet voor een bufferend effect op de invloed van onvergefelijheid op psychologisch welzijn.

Discussie

Het hoofddoel van Studie 1 was om een beter begrip te krijgen van welke componenten van commitment de relatie tussen onvergefelijheid van ontrouw van de huidige partner en het psychologisch welzijn van de bedrogen partner precies modereren. Op basis van de interdependentietheorie (Kelley & Thibaut, 1978) en de theorie met betrekking tot de

drie componenten van commitment (Arriaga & Agnew, 2001) werd de volgende hypothese opgesteld: De lange-termijn oriëntatie is de belangrijkste component van commitment die zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijheid van de ontrouw van de huidige partner en het psychologisch welzijn van de bedrogen partner. Verwacht werd dat onvergefelijheid negatief gecorreleerd zou zijn aan welzijn, maar alleen voor respondenten die een hoge lange-termijn commitment met hun huidige partner hadden (Kluwer & Karremans, 2009). Deze relatie werd niet verwacht wanneer er sprake was van een lage lange-termijn commitment.

Het hoofddoel van Studie 2 was wederom om een beter begrip te krijgen van welke componenten van commitment de relatie tussen onvergefelijheid en het psychologisch welzijn modereren maar dan ten aanzien van ontrouw van ex-partners. Voor het toetsen van Hypothese 2 werd er wederom gebruik gemaakt van bovengenoemde theorieën. Hypothese 2: De lange-termijn oriëntatie is de belangrijkste component van commitment die zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijheid van de ontrouw van een ex-partner en het welzijn van de bedrogen partner. Ook nu werd verwacht dat onvergefelijheid negatief gecorreleerd zou zijn aan welzijn, maar alleen voor respondenten met een hoge lange-termijn commitment naar de ex-partner. Deze relatie werd niet verwacht wanneer er sprake was een lage lange-termijn commitment naar de ex-partner. Daarnaast is in Studie 2 ook getracht om de invloed van een nieuwe partner op de relatie tussen onvergefelijheid en welzijn te onderzoeken. Daarbij werd de volgende hypothese opgesteld: Het hebben van een nieuwe partner heeft een bufferend effect op de invloed van onvergefelijheid van de ontrouw van een ex-partner op het psychologisch welzijn van de bedrogen partner. Verwacht werd dat onvergefelijheid negatief gecorreleerd zou zijn aan welzijn, maar alleen voor mensen zonder een nieuwe partner. Deze relatie werd niet verwacht voor respondenten die wel een nieuwe partner hadden.

Het niet kunnen vergeven van de huidige partner voor de ontrouw zorgde voor lagere niveaus van positief affect en life satisfaction en voor hogere niveaus van negatief affect in Studie 1. Daarnaast liet Studie 1 zien dat het hebben van een lange-termijn oriëntatie met de huidige partner zorgt voor hogere niveaus van positief affect en life satisfaction. Het interactie-effect van de lange-termijn oriëntatie en onvergefelikheden op positief affect en life satisfaction was significant, wat inhoudt dat de relatie tussen onvergefelikheden en welzijn significant is. Er werd echter geen significante interactie gevonden van de lange-termijn oriëntatie en onvergefelikheden op negatief affect. Hypothese 1 werd dus gesteund voor positief affect en life satisfaction.

In Studie 2 zorgde het niet kunnen vergeven van de ex-partner ook voor lagere niveaus van positief affect en life satisfaction en voor hogere niveaus van negatief affect. De psychologische hechting aan de ex-partner zorgde voor hogere niveaus van negatief affect. Er werden echter geen significante interacties gevonden in Studie 2. Hypothese 2 werd niet gesteund: Het lange-termijn commitment bleek geen modererend effect te hebben op de relatie tussen onvergefelikheden van de ontrouw van een ex-partner en het welzijn van de bedrogen partner. Ook hypothese 3 werd niet gesteund. Het hebben van een nieuwe partner bleek geen bufferend effect te hebben op de invloed van onvergefelikheden van de ex-partner op het welzijn van de bedrogen partner.

De resultaten uit Studie 1 dragen bij aan het bestaande bewijs dat het niet kunnen vergeven van de huidige partner van ontrouw geassocieerd kan worden met verminderd psychologisch welzijn, maar alleen voor respondenten die een hoge mate van commitment hadden met hun huidige partner (Karremans et al., 2003; Karremans & Van Lange, 2004). Dit effect wordt vooral gevonden bij respondenten die een hoge lange-termijn commitment hebben met hun huidige partner. De resultaten uit Studie 1 steunen ook de interdependentietheorie (Kelley & Thibaut, 1978) De interdependentietheorie stelt dat mensen

beslissingen maken op basis van bredere overwegingen, zoals de lange-termijn doelen van de relatie of de voorkeur om zowel het eigen welzijn als het welzijn van de partner te verbeteren. Dit gebeurt vooral bij overstijgende doelen, zoals het lange-termijn perspectief van de relatie. Na de ontrouw zal de partner twijfelen aan de intentie om de relatie voort te zetten. Op dat moment is een transformatie van motivatie nodig om de ontrouwe partner te vergeven. Studie 1 heeft deze theorieën bevestigd. De lange-termijn oriëntatie bleek inderdaad de belangrijkste factor van commitment die zorgde voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijheid en positief affect en life satisfaction.

Hypothese 2 was ook gebaseerd op de interdependentietheorie. Echter de resultaten uit Studie 2 steunden deze theorie niet. De lange-termijn oriëntatie bleek geen modererend effect te hebben op de relatie tussen onvergefelijheid van de ontrouw van een ex-partner en het welzijn van de bedrogen partner. De overstijgende doelen, zoals het lange-termijn perspectief van de relatie met de ex-partner zorgde niet voor een modererend effect op de relatie tussen onvergefelijheid en het psychologisch welzijn. Dit resultaat wordt gesteund door eerder onderzoek naar commitment tussen ex-partners. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat ex-partners het laagst scoorden op commitment voor elkaar vergeleken met getrouwde stellen en mensen die samenwoonden (Larzelere & Huston, 1980). Ook Studie 2 steunt deze eerdere bevindingen. Zelfs wanneer de respondenten die aangaven *nooit* contact te hebben met hun ex-partner uit de analyses werden verwijderd, bleken de interactie-effecten van onvergefelijheid en de drie componenten van commitment op welzijn niet significant. Dit resultaat laat zien dat het commitment tussen ex-partners die nog wel contact hebben, erg laag is (Larzelere & Huston, 1980).

Een alternatieve verklaring voor het tegenvallende resultaat zou kunnen zijn dat er voor het toetsen van Hypothese 2 gebruik is gemaakt van nieuwe vragen met betrekking tot het meten van commitment naar ontrouwe ex-partners. Deze vragen zijn nooit eerder gebruikt

in onderzoek naar commitment tussen ex-partners. Een mogelijk gevolg van het gebruik van deze nieuwe vragen zou kunnen zijn dat de vragen niet voldoende de componenten van commitment hebben gemeten en dit de resultaten heeft beïnvloed.

De resultaten uit Studie 2 bevestigden ook Hypothese 3 niet. Het hebben van een nieuwe partner bleek geen bufferend effect te hebben op de invloed van onvergefelijke van de ex-partner op het welzijn van de bedrogen ex-partner. Op basis van logisch redeneren was verondersteld dat mensen met een nieuwe partner het verleden achter zich hadden gelaten en om die reden minder last zouden hebben van negatieve gevoelens naar hun ontrouwe ex-partner. De resultaten uit Studie 2 steunen deze beredenering niet. Een mogelijke verklaring voor dit resultaat zou wederom kunnen liggen in het feit dat een groot deel van de respondenten nooit meer contact had met de ex-partner. Zij hebben het verleden al achter zich gelaten door het contact met de ex-partner te verbreken. Een mogelijk gevolg hiervan kan zijn dat een nieuwe partner de relatie tussen onvergefelijke van de ontrouwe ex-partner en het welzijn van de bedrogen partner minder beïnvloedt dan wanneer zij nog wel contact zouden hebben met de ex-partner.

Huidig onderzoek kent een aantal beperkingen welke mogelijk de resultaten van beide studies heeft beïnvloed. Allereerst was de verdeling van mannelijke en vrouwelijke respondenten zowel in Studie 1 als in Studie 2 niet gelijk. In beide studies was het percentage vrouwelijke respondenten een stuk groter dan het percentage mannelijke respondenten. Uit eerder onderzoek is gebleken dat vrouwen anders reageren op vergeving van ontrouw dan mannen (Shackelford, Buss & Benett, 2002). Gebleken is dat mannen het (a) moeilijker vinden om seksuele ontrouw te vergeven in tegenstelling tot vrouwen die emotionele ontrouw moeilijker vinden om te vergeven en (b) dat de kans voor mannen groter is dat zij de huidige relatie beëindigen als gevolg van seksuele ontrouw dan als gevolg emotionele ontrouw (Shackelford et al., 2002). Mogelijk heeft de scheve verdeling van mannelijke en vrouwelijke

respondenten geleid tot afwijkende resultaten. Daarnaast hebben er in beide studies vooral hoog opgeleiden respondenten meegewerkt. Meer dan de helft van de respondenten in Studie 1 en 2 hadden een HBO of WO opleiding afgerond. Ook deze scheve verdeling in opleidingsniveau van de respondenten kan voor afwijkende resultaten hebben gezorgd en zorgt op deze manier voor een beperking in generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten uit beide studies.

Beide studies zijn gebaseerd op correlationeel onderzoek. Een nadeel van correlationeel onderzoek is dat er nooit een oorzaak-gevolg relatie kan worden aangetoond (Davis, 1997). Er kan dus niet met zekerheid worden vastgesteld dat het niet kunnen vergeven van de huidige partner zorgt voor een verminderd psychologisch welzijn. Mogelijk zijn er andere variabelen in Studie 1 geweest die het psychologisch welzijn van de bedrogen partner hebben beïnvloed. In Studie 2 werd er alleen een significante negatieve relatie gevonden voor onvergefelijkheid van de ontrouw van een ex-partner en psychologisch welzijn. Beide moderatoren (het lange-termijn commitment en het hebben van een nieuwe partner) bleken geen significant effect te hebben op de relatie tussen onvergefelijkheid en psychologisch welzijn. Wederom kan er niet met zekerheid gesteld worden dat hoge scores op onvergefelijkheid van ontrouw van de ex-partner zorgen voor een verminderd psychologisch welzijn. Ook in deze studie zouden er andere variabelen kunnen zijn die het psychologisch welzijn van de bedrogen partner hebben beïnvloed.

Voor vervolgonderzoek is het allereerst belangrijk om de verdeling tussen mannelijke en vrouwelijke respondenten meer gelijk te houden. Op deze manier wordt er een meer realistisch beeld gegeven van de resultaten met betrekking tot het meten van vergeving van ontrouw. Dit zal het onderzoek ook meer generaliseerbaar maken. Daarnaast is het voor vervolgonderzoek ook belangrijk om de verdeling van hoog en laag opgeleiden meer gelijk te houden. Ook dit zal een realistischer beeld geven van de werkelijkheid. Om het commitment

tussen ex-partners goed te meten zal in vervolgonderzoek commitment algemener gemeten kunnen worden. Mogelijk worden er op deze manier wel significante effecten gevonden van commitment tussen ex-partners op de relatie tussen vergeving en welzijn. Er kan ook voor worden gekozen om alleen commitment te meten bij mensen die nog wel contact hebben met hun ex-partner. Daarnaast is niet eerder de invloed van het hebben van een nieuwe relatie na een ontrouwe ex-partner op welzijn onderzocht. Interessant voor vervolgonderzoek zou kunnen zijn om de invloed van het hebben van een nieuwe partner na een ontrouwe ex-partner op het welzijn van de bedrogen partner te onderzoeken.

De bevindingen uit Studie 1 bevestigen dat vergeving van de ontrouw van de huidige partner een positief effect heeft op het welzijn van de bedrogen partner. Het is dus belangrijk om vergeving te stimuleren. (Gordon & Baucom, 1999) presenteren het drie-fase model waarin partners werken aan de vergeving van hun ontrouwe partner door te leren omgaan met hun emoties die zijn ontstaan na de ontrouw (“impact”fase). In de (“betekenis”fase) worden de factoren onderzocht die hebben bijgedragen aan de affaire. In de laatste fase van dit model (“verdergaan”fase) worden de aspecten besproken die verdere aandacht vereisen om toekomstige ontrouw te kunnen voorkomen. Het stimuleren van vergeving na ontrouw doormiddel van relatietherapie kan dus een goede uitkomst bieden voor het voortzetten van de huidige relatie en het verbeteren van het welzijn van de bedrogen partner.

Huidig onderzoek heeft een wetenschappelijke bijdrage geleverd op het gebied van vergeving van ontrouw in partnerrelaties. Het heeft een theoretisch raamwerk geschetst dat van toegevoegde waarde is in de huidige discussie betreffende de rol van commitment op de relatie tussen vergeving van ontrouw en psychologisch welzijn met betrekking tot huidige partners. De resultaten suggereren dat de lange-termijn oriëntatie de belangrijkste component van commitment is die zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen vergeving en welzijn. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op de tegenvallende resultaten uit Studie

2. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door het algemener meten van commitment tussen ex-partners. Ook kan ervoor worden gekozen om alleen commitment te meten bij mensen die nog wel contact hebben met hun ex-partner. Daarnaast is het belangrijk om het percentage mannelijke en vrouwelijke respondenten en het percentage hoog en laag opgeleiden beter te verdelen wat er voor kan zorgen dat de onderzoeksresultaten meer generaliseerbaar worden naar soortgelijke onderzoeken.

Referentielijst

- Arriaga, X. B. & Agnew, C. R. (2001). Being Committed: Affective, cognitive and conative components of relationship commitment. *Personality and Social Psychology Bulletin*: 27, 1190-1223.
- Atkins, D. C., Baucom, D. H. & Jacobson, D. L. (2001). Understanding infidelity: Correlates in a National Random Sample. *Journal of Family Psychology*, 15, 735-749.
- Blow, A. J. & Hartnett, K. (2005). Infidelity in committed relationships II: A substantive review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31, 217-233.
- Davis, J. (1997). The model underlying correlational research methods.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and opportunities. *Social Indicators Research*, 31, 103-157.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.
- Giacomo, B., McCullough, M. E., & Root, L.M. (2007). Forgiveness, Feeling Connected to Others, and Well-Being: Two Longitudinal Studies. *Personality and Social Psychology Bulletin*: 34, 182-195.
- Gordon, K. C., & Baucom, D. H. (1999). An multitheoretical intervention for promoting recovery from extramarital affairs. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 6, 382-399.
- Karremans, J. C. & Aarts, H. (2007). The role of automaticity in determining the inclination to forgive close others. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, 902- 917.

- Karremans, J. C., Van Lange, P. A. M., Ouwerkerk, J. W., & Kluwer, E. S. (2003). When Forgiving Enhances Psychological Well-Being: The Role of Interpersonal Commitment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 1011-1026.
- Kathleen, A., Lawler-Row, & Piferi, R. L. (2006). The forgiving personality: Describing a life well lived? *Personality and Individual Differences*, 41, 1009-1020.
- Kathleen, A., Lawler, Younger, J. W., Piferi, R. L., Jobe, R. L., Edmondson, K. A. & Jones, W. H. (2005). The Unique Effects of Forgiveness on health: An Exploration of Pathways. *Journal of Behavioral Medicine*, 28, 157-167.
- Kelley, H. H., & Thibaut, J. W. (1978). *Interpersonal relations: A theory of interdependence*. New York: Wiley.
- Kluwer, E. S., & Karremans, J. C. (2009). Unforgiving motivations following infidelity: Should We Make Peace With Our past? *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28, 1298-1325.
- Koenig, J. K., Bean, D., Cunningham, C. & Cheng, K. Y. (2008). The ex-files: Trajectories, turning points, and adjustments in the development of post-dissolutional relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25, 23-50.
- Larzelere, R. E. & Huston, T. L. (1980). The dyadic trust scale toward understanding interpersonal trust in close relationships. *Journal of Marriage and Family*, 42, 595-604.
- McCullough, M. E. (2000). Forgiveness as human strength: Theory, measurement, and links to well-being. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19, 43-55.

- McCullough, M. E., Bono, G. & Root, L. (2007). Rumination, Emotion, and Forgiveness: Three longitudinal studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 490-505.
- McCullough, M. E., Fincham, F. D., & Tsang, J. (2006). The longitudinal association between forgiveness and relationship closeness and commitment. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25, 448-472.
- McCullough, M. E., Rachal, K. C., Sandage, S. J., Worthington, E. L., Jr., Brown, S. W., & Hight, T. L. (1998). Interpersonal forgiving in close relationships II: Theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 1586-1603.
- Rusbult, C. E., Martz, J. M. & Agnew, C. R. (1998). The investment Model Scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5, 357-387.
- Shackelford, T. K., Buss, D. M. & Benett, K. (2002). Forgiveness or breakup: Sex differences in responses to a partner's infidelity. *Cognition and Emotion*, 16 (2), 299-307.
- Van Lange, P. A. M., Agnew, C. R., Harinck, F., & Steemers, G. E. M. (1997). From game theory to real life: How social value orientation affects willingness to sacrifice in ongoing close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1330-1344.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality*

and Social Psychology, 5, 1063-1070.

Wiederman, M. W. & Hurd, C. (1999). Extradynamic involvement during dating. *Journal of Personal and Social Psychology*, 16 (2), 265-274.

Wortington, E. L., Jr., Witvliet, C., Van Oyen, Pietrini, P., & Miller, J. A. (2007).

Forgiveness, health and well-being: A review of evidence for emotional versus decisional forgiveness, dispositional forgiveness, and reduced unforgiveness. *Journal Behavioral Medicine*, 30, 291-302.

Algemeen

In deze vragenlijst zult u vragen gaan beantwoorden over ontrouw van uw huidige partner. U kunt deze vragenlijst alleen invullen wanneer uw huidige partner ontrouw is geweest.

Hieronder volgen eerst een aantal algemene vragen. Vink telkens het juiste antwoord aan of vul uw antwoord in.

1. Wat is uw geslacht?	1. Man
	2. Vrouw
2. Wat is uw leeftijd?	_____ jaar
3. Wat is de leeftijd van uw partner?	_____ jaar
4. Hoe lang heeft u deze relatie al?	_____ jaar en _____ maanden
5. Van welke aard is uw relatie?	1. Heteroseksueel
	2. Homoseksueel
6. Welke vorm heeft uw relatie?	1. Gehuwd en samenwonend

2. Ongehuwd en samenwonend

3. Niet samenwonend

4. Anders, namelijk....

7. Heeft u kinderen?

1. Ja, _____ kind(eren)

2. Nee

8. Wat is de hoogste opleiding die u heeft voltooid of die u nu volgt?

1. Lagere school

2. Lager beroepsonderwijs (L.B.O.)

3. M.U.L.O./M.A.V.O/V.M.B.O.

4. Middelbaar beroepsonderwijs (M.B.O)

5. H.B.S./H.A.V.O./V.W.O.

6. Hoger beroepsonderwijs (H.B.O.)

7. Wetenschappelijk onderwijs (W.O.)

Hierna volgen vragen over uw huidige relatie. Geef bij elke stelling aan in hoeverre u het eens bent met de stelling.

	Helemaal oneens	Oneen s	Gedeeltelijk oneens	Niet oneens, niet eens	Gedeelte ijk eens	Eens	Helemaa eens
1. Ik wil mijn relatie graag in stand houden, ook als het eens wat slechter gaat.	1	2	3	4	5	6	7
2. Ik wil dat mijn relatie nog veel langer duurt.	1	2	3	4	5	6	7

3. Ik voel me emotioneel erg gehecht aan mijn partner.	1	2	3	4	5	6	7
4. Het zou best kunnen dat ik binnen een jaar een kortstondige relatie heb met een andere partner.	1	2	3	4	5	6	7
5. Het zou best kunnen dat mijn relatie eindigt in de nabije toekomst.	1	2	3	4	5	6	7
6. Ik voel me 'verbonden' aan mijn relatie, ook als ik eens wat minder tevreden ben met mijn partner.	1	2	3	4	5	6	7
7. Ik voel mij erg gehecht aan onze relatie—zeer sterk verbonden aan mijn partner.	1	2	3	4	5	6	7
8. Het doet me pijn wanneer ik zie dat mijn partner ergens onder lijdt.	1	2	3	4	5	6	7
9. Ik zit er heel erg mee wanneer het niet goed gaat in mijn relatie.	1	2	3	4	5	6	7
10. Als ik heel eerlijk ben, dan zijn mijn vrienden en familie belangrijker voor mij dan mijn relatie.	1	2	3	4	5	6	7
11. Ik ben gericht op de lange -termijn toekomst van mijn relatie (bv. ik stel me voor dat ik over een aantal jaar nog met mijn partner ben).	1	2	3	4	5	6	7
12. Mijn partner en ik maken grapjes over hoe het zal zijn als we oud zijn.	1	2	3	4	5	6	7
13. Ik vind het moeilijk om mezelf met mijn partner voor te stellen in de verre toekomst.	1	2	3	4	5	6	7
14. Als ik plannen maak voor de toekomst, denk ik na over de gevolgen van mijn beslissingen voor mijn relatie.	1	2	3	4	5	6	7
15. Ik ben van plan om in deze relatie te blijven.	1	2	3	4	5	6	7
16. Ik wil onze relatie behouden.	1	2	3	4	5	6	7

17. Ik voel me geneigd om deze relatie gaande te houden.	1	2	3	4	5	6	7
18. Mijn <i>gut feeling</i> is om deze relatie voort te zetten.	1	2	3	4	5	6	7

	Helemaal oneens	Oneens	Gedeelte - lijk oneens	Niet eens, niet oneens	Gedeelte - lijk eens	Eens	Helemaa l eens
19. Ik ben over het algemeen tevreden met mijn relatie.	1	2	3	4	5	6	7
20. Mijn relatie is veel beter dan relaties van anderen	1	2	3	4	5	6	7
21. Mijn relatie lijkt op de ideale relatie.	1	2	3	4	5	6	7
22. Mijn relatie geeft me voldoening en maakt me gelukkig.	1	2	3	4	5	6	7
23. Ik sta over het algemeen positief tegenover mijn relatie.	1	2	3	4	5	6	7
24. De alternatieven vergeleken met mijn huidige relatie (bv. relatie met een ander, geen relatie) zijn aantrekkelijk voor mij.	1	2	3	4	5	6	7
25. Er zijn veel andere leuke mensen met wie ik eventueel een relatie zou kunnen beginnen.	1	2	3	4	5	6	7
26. Als ik geen relatie had, zou ik makkelijk een andere partner kunnen vinden.	1	2	3	4	5	6	7
27. Het was fantastisch om geen relatie te hebben voordat ik mijn huidige relatie had.	1	2	3	4	5	6	7
28. Er zijn veel leuke mensen in mijn nabije omgeving die geen relatie hebben en misschien wel open staan voor een relatie met mij.	1	2	3	4	5	6	7

	1	2	3	4	5	6	7
	Helemaal oneens	Oneens	Gedeelte - lijk oneens	Niet eens, niet oneens	Gedeelte - lijk eens	Eens	Helemaa l eens
29. Ik heb veel in mijn relatie geïnvesteerd (bv. tijd, geld, energie).	1	2	3	4	5	6	7
30. Ik heb veel opgeofferd voor deze relatie (bv. minder tijd besteden aan goede vrienden, hobby's, sport, studie of werk).	1	2	3	4	5	6	7
31. Ik heb veel van mijzelf in de relatie gestopt (bv. geheimen die ik verteld heb, gezamenlijke herinneringen, persoonlijke dingen).	1	2	3	4	5	6	7
32. Ik heb veel gezamenlijke financiële investeringen met mijn partner (bv. een hypotheek, meubels, apparatuur).	1	2	3	4	5	6	7
33. Ik heb emotioneel veel geïnvesteerd in deze relatie.	1	2	3	4	5	6	7
34. Mijn partner en ik hebben veel gezamenlijke vrienden.	1	2	3	4	5	6	7

LEVENSTEVREDENHEID + ZELFVERTROUWEN

De volgende stellingen hebben betrekking op hoe u zich in het algemeen voelt.
Geef aan in hoeverre u het eens bent met elke stelling.

	Helemaal oneens	Oneens	Gedeelte - lijk oneens	Niet eens, niet oneens	Gedeelte - lijk eens	Eens	Helemaa l eens
1. Mijn leven voldoet in de meeste opzichten aan mijn ideaalbeeld.	1	2	3	4	5	6	7
2. Mijn levensomstandigheden zijn uitstekend.	1	2	3	4	5	6	7
3. Ik ben tevreden met mijn leven.	1	2	3	4	5	6	7
4. Tot nu toe heb ik de dingen bereikt die ik belangrijk vind in het leven.	1	2	3	4	5	6	7
5. Als ik mijn leven opnieuw kon doen, dan zou ik bijna niets veranderen.	1	2	3	4	5	6	7
6. Ik vraag me vaak af of ik als een succesvol persoon wordt beschouwd.	1	2	3	4	5	6	7
7. Ik voel me vaak niet op mijn gemak.	1	2	3	4	5	6	7
8. Over het algemeen ben ik weinig met mezelf ingenomen.	1	2	3	4	5	6	7
9. Ik vraag me vaak af wat andere mensen van mij denken.	1	2	3	4	5	6	7
10. Over het algemeen voel ik me minder dan anderen.	1	2	3	4	5	6	7
11. Ik vraag me vaak af wat voor indruk ik op anderen maak.	1	2	3	4	5	6	7
12. Ik vraag me vaak af of ik niet dom overkom.	1	2	3	4	5	6	7

Hierna volgen 20 woorden die verschillende gevoelens beschrijven. Ga bij uzelf na hoe vaak u de beschreven gevoelens op dit moment ervaart. Vink bij elk gevoel het antwoord aan dat dit het best aangeeft.

	Heel vaak	Vaak	Regelmatig	Neutraal	Soms	Zelden	Nooit
1.Kwaad	1	2	3	4	5	6	7
2.Vrolijk	1	2	3	4	5	6	7
3.Angstig	1	2	3	4	5	6	7
4.Schuldig	1	2	3	4	5	6	7
5.Krachtig	1	2	3	4	5	6	7
6.Jaloers	1	2	3	4	5	6	7
7.Ontspannen	1	2	3	4	5	6	7
8.Bedroefd	1	2	3	4	5	6	7
9.Enthousiast	1	2	3	4	5	6	7
10.Nerveus	1	2	3	4	5	6	7
11.Blij	1	2	3	4	5	6	7
12.Boos	1	2	3	4	5	6	7

13. Levendig	1	2	3	4	5	6	7
14. Verontrust	1	2	3	4	5	6	7
15. Trots	1	2	3	4	5	6	7
16. Verdrietig	1	2	3	4	5	6	7
17. Opgewekt	1	2	3	4	5	6	7
18. Bang	1	2	3	4	5	6	7
19. Energiek	1	2	3	4	5	6	7
20. Tevreden	1	2	3	4	5	6	7

ONTROUW

Dit gedeelte van de vragenlijst zal gaan over de ontrouw van uw huidige partner. Is uw partner meerdere malen ontrouw geweest, beantwoord de vragen dan over de laatste keer dat uw partner ontrouw was.

1. Beschrijf hieronder kort wat gebeurde toen uw partner ontrouw was.

2. Op welke manier was uw partner ontrouw?

1. verliefd op een ander zonder seksueel contact
2. alleen zoenen met een ander
3. seks met een ander, maar niet verliefd
4. verliefd op een ander en seks met deze persoon

3. Hoelang geleden is dit u overkomen?

_____ dag/week/maand/jaar

4. Hoelang duurde de ontrouw?

_____ dag/week/maand/jaar

5. Is de ontrouw nog steeds gaande?

1. ja
2. nee

	Ze er zeker niet	Zek er niet	Een beet je	neu traa l	red elijk	Zeker wel	Ze er zeker wel
6. Vond u het erg?	1	2	3	4	5	6	7
7. Was u verdrietig?	1	2	3	4	5	6	7
8. Was u boos?	1	2	3	4	5	6	7
9. Was u jaloers?	1	2	3	4	5	6	7
10. Voelde u zich gefrustreerd?	1	2	3	4	5	6	7
11. Voelde u zich wantrouwend?	1	2	3	4	5	6	7
12. Voelde u zich teleurgesteld?	1	2	3	4	5	6	7
13. Voelde u zich vernederd?	1	2	3	4	5	6	7
14. Was/ bent u van plan om het uw partner (op den duur) te vergeven?	1	2	3	4	5	6	7
15. Hebt u overwogen om uw relatie te beëindigen?	1	2	3	4	5	6	7

Hierna volgen nog enkele stellingen over de (laatste) ontrouw van uw huidige partner. Geef telkens weer aan in hoeverre u het eens bent met de stelling.

VERGEVING

	Hele maal oneens	Oneens	Gedeelt e- lijk oneens	Niet eens, niet oneens	Gedeelt e- lijk eens	Eens	Hele maal eens
1. Als ik eerlijk ben, heb ik mijn partner nog niet helemaal vergeven.	1	2	3	4	5	6	7
2. Ik zou willen dat mijn partner op één of andere manier 'teruggepakt' wordt, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
3. Ik zou willen dat mijn partner ook iets vervelends overkomt, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
4. Ik wil dat mijn partner krijgt wat hij/zij verdient, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
5. Ik zou eigenlijk willen dat mijn partner ook op één of andere manier gekwetst wordt, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
6. Ik wil wat afstand nemen van mijn partner, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
7. Ik vind het moeilijk om heel aardig tegen mijn partner te doen, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7

8. Ik wil mijn partner liever vermijden, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
9. Ik vertrouw mijn partner niet helemaal, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst. Uw gegevens zullen volledig anoniem verwerkt worden. Mocht u geïnteresseerd zijn in de resultaten van het onderzoek laat dan hier uw e-mailadres achter. U krijgt de resultaten over een aantal maanden in de vorm van een kort verslag per e-mail toegestuurd.

In deze vragenlijst zult u vragen gaan beantwoorden over de ontrouw van uw ex-partner. U kunt deze vragenlijst alleen invullen wanneer u een ex-partner heeft die ontrouw is geweest. Indien u meerdere ex-partners heeft die ontrouw zijn geweest, vul deze vragenlijst dan in over de laatste ex-partner die ontrouw is geweest.

Hierna volgen eerst een aantal algemene vragen. Vink telkens het juiste antwoord aan of vul uw antwoord in.

ALGEMEEN

1. Wat is uw geslacht?

1. Man
2. Vrouw

2. Wat is uw leeftijd?

---Jaar

3. Heeft u kinderen?

1. ja ----- kinderen
2. nee

4. Wat is de hoogste opleiding die u heeft afgerond?

1. Lagere school
2. Lagere beroepsonderwijs(L.B.O.)
3. M.U.L.O./M.A.V.O./V.M.B.O.
4. Middelbaar beroepsonderwijs(M.B.O.)
5. H.B.S./H.A.V.O./V.W.O.
6. Hoger beroepsonderwijs(H.B.O.)
7. Wetenschappelijk onderwijs(W.O.)

Hierna volgen vragen over de relatie met uw ex-partner die ontrouw was. In het geval dat u meerdere ex-partners heeft die ontrouw waren (of dat uw ex-partner meerdere malen ontrouw is geweest), vult u dan de vragen dan in over de meest recente ervaring met de ontrouw van een ex-partner.

ALTERNATIEVE COMMITMENT VRAGENLIJST

1. Wie heeft de relatie tussen u en uw ex-partner beëindigd?

1. Ikzelf
2. Mijn ex-partner
3. Beide

2. Hoe vaak heeft u contact met uw ex-partner?

1. Nooit (link naar vraag 3a)
2. Zeer zelden
3. Zelden
4. Af en toe
5. Regelmatig
6. Vaak
7. Heel vaak

3a. Hoelang heeft u al geen contact meer met uw ex-partner?

----- maanden/ jaren

3. Op welke manier heeft u contact met uw ex-partner?(u kunt meerdere opties aanvinken)

1. Face-to-Face
2. Telefonisch
3. Email

4. Anders, namelijk.....

4. Op welke manier heeft u het meest contact met uw ex-partner?

1. Face-to-Face

2. Telefonisch

3. Email

4. Anders, namelijk.....

5. Heeft u kinderen met uw ex-partner?

1. Nee (naar vraag 13)

2. Ja

7. Hoeveel kind(eren) heeft u met uw ex-partner?

----- kinderen

8. Wat is de leeftijd van uw kind(eren)?

... jaar

...jaar

... jaar

9. Waar wonen uw kinderen?

1. De kinderen wonen bij mij en zijn nooit bij mijn ex-partner

2. De kinderen wonen bij mij maar zijn af en toe bij mijn ex-partner

3. De kinderen wonen de helft van de tijd bij mij en de helft van de tijd bij mijn ex-partner

4. De kinderen wonen bij mijn ex-partner, maar zijn af en toe bij mij

5. De kinderen wonen bij mijn ex-partner en zijn nooit bij mij

10. De belangrijkste reden dat ik nog contact heb met mijn ex-partner is vanwege de kinderen: Helemaal oneens, oneens, gedeeltelijk oneens, niet eens/niet oneens, gedeeltelijk eens, eens, helemaal eens

11. De kans is groot dat wanneer mijn kinderen volwassen zijn, ik geen contact meer heb met mijn ex-partner: Helemaal oneens--- Helemaal eens

12. Ik vind het belangrijk om contact met mijn ex-partner te houden vanwege de kinderen. Helemaal oneens--- Helemaal eens

13. De kwaliteit van de relatie met mijn ex-partner is: Heel slecht, slecht, matig, niet goed/niet slecht, redelijk goed, goed, Heel goed (7 puntsschaal)

14. Ik ben over het algemeen tevreden met de relatie met mijn ex-partner Helemaal oneens --- Helemaal eens

15. Mijn ex-partner en ik hebben vaak ruzie: Helemaal oneens--- Helemaal eens

16. Ik vind het prettig om contact te hebben met mijn ex-partner: Helemaal oneens -----
Helemaal eens

17. Ik zou het vreselijk vinden als mijn ex-partner het contact zou verbreken: Helemaal oneens--- Helemaal eens

18. Ik ben van plan om het contact met mijn ex-partner in de toekomst voor te zetten: Helemaal oneens—Helemaal eens

19. Ik wil het contact met mijn ex-partner graag behouden: Helemaal oneens--- Helemaal eens

20. Ik hecht veel waarde aan het contact met mijn ex-partner — ik voel mij sterk verbonden aan mijn ex-partner. Helemaal oneens--- Helemaal eens

21. Ik geef nog steeds veel om mijn ex-partner: Helemaal oneens--- Helemaal eens

22. Ik voel me emotioneel gehecht aan mijn ex-partner: Helemaal oneens--- Helemaal eens

23. Ik voel me geneigd om het contact met mijn ex-partner gaande te houden: Helemaal oneens--- Helemaal eens

LEVENSTEVREDENHEID + ZELFVERTROUWEN

De volgende stellingen hebben betrekking op hoe u zich in het algemeen voelt. Geef weer aan in hoeverre u het eens bent met elke stelling.

	Helemaal oneens	Oneens	Gedeel- te- lijk oneen- s	Niet eens, niet oneen- s	Gedeel- te- lijk eens	Eens	Helemaal eens
13. Mijn leven voldoet in de meeste opzichten aan mijn ideaalbeeld.	1	2	3	4	5	6	7
14. Mijn levensomstandigheden zijn uitstekend.	1	2	3	4	5	6	7
15. Ik ben tevreden met mijn leven.	1	2	3	4	5	6	7
16. Tot nu toe heb ik de dingen bereikt die ik belangrijk vind in het leven.	1	2	3	4	5	6	7
17. Als ik mijn leven opnieuw kon doen, dan zou ik bijna niets veranderen.	1	2	3	4	5	6	7

18. Ik vraag me vaak af of ik als een succesvol persoon wordt beschouwd.	1	2	3	4	5	6	7
19. Ik voel me vaak niet op mijn gemak.	1	2	3	4	5	6	7
20. Over het algemeen ben ik weinig met mezelf ingenomen.	1	2	3	4	5	6	7
21. Ik vraag me vaak af wat andere mensen van mij denken.	1	2	3	4	5	6	7
22. Over het algemeen voel ik me minder dan anderen.	1	2	3	4	5	6	7
23. Ik vraag me vaak af wat voor indruk ik op anderen maak.	1	2	3	4	5	6	7
24. Ik vraag me vaak af of ik niet dom overkom.	1	2	3	4	5	6	7

Hierna volgen 20 woorden die verschillende gevoelens beschrijven. Ga bij uzelf na hoe vaak u de beschreven gevoelens op dit moment ervaart. Vink bij elk gevoel het antwoord aan dat dit het best aangeeft.

	Nooit	Zelden	Soms	Neutraal	Regelmatig	Vaak	Heel vaak
1. Kwaad	1	2	3	4	5	6	7
2. Vrolijk	1	2	3	4	5	6	7
3. Angstig	1	2	3	4	5	6	7
4. Schuldig	1	2	3	4	5	6	7
5. Krachtig	1	2	3	4	5	6	7

6. Jaloers	1	2	3	4	5	6	7
7. Ontspannen	1	2	3	4	5	6	7
8. Bedroefd	1	2	3	4	5	6	7
9. Enthousiast	1	2	3	4	5	6	7
10. Nerveus	1	2	3	4	5	6	7
11. Blij	1	2	3	4	5	6	7
12. Boos	1	2	3	4	5	6	7
13. Levendig	1	2	3	4	5	6	7
14. Verontrust	1	2	3	4	5	6	7
15. Trots	1	2	3	4	5	6	7
16. Verdrietig	1	2	3	4	5	6	7
17. Opgewekt	1	2	3	4	5	6	7
18. Bang	1	2	3	4	5	6	7
19. Energiek	1	2	3	4	5	6	7
20. Tevreden	1	2	3	4	5	6	7

De volgende vragen gaan over de ontrouw van uw ex-partner. Vul de vragen weer in over de meest recente ervaring met ontrouw van een ex-partner.

ONTROUW

- ⊙ Beschrijf hieronder kort wat gebeurde toen uw ex-partner ontrouw was.

1. Op welke manier was uw ex-partner ontrouw?
 5. verliefd op een ander zonder seksueel contact
 6. alleen zoenen met een ander
 7. seks met een ander, maar niet verliefd
 8. verliefd op een ander en seks met deze persoon

2. Hoelang geleden is dit u overkomen?

_____ dag/week/maand/jaar

3. Hoelang duurde de ontrouw?

_____ dag/week/maand/jaar

	Ze er zeker niet	Zek er niet	Een beet je	neu traa l	Red elijk	Zeker wel	Ze er zeker wel
4. Vond u het erg?	1	2	3	4	5	6	7
5. Was u verdrietig?	1	2	3	4	5	6	7
6. Was u boos?	1	2	3	4	5	6	7
7. Was u jaloers?	1	2	3	4	5	6	7
8. Voelde u zich gefrustreerd?	1	2	3	4	5	6	7
9. Voelde u zich wantrouwend?	1	2	3	4	5	6	7
10. Voelde u zich teleurgesteld?	1	2	3	4	5	6	7
11. Voelde u zich vernederd?	1	2	3	4	5	6	7
12.. Was u/bent u van plan om het uw partner (op den duur) te vergeven?	1	2	3	4	5	6	7
13. Is uw relatie verbroken vanwege de ontrouw?	1	2	3	4	5	6	7

Hierna volgen nog enkele stellingen over de (laatste) ontrouw van uw ex-partner. Geef telkens weer in hoeverre u het eens bent met de stelling.

VERGEVING

	Hele maal oneens	Oneens	Gedeelt e- lijk oneens	Niet eens, niet oneens	Gedeelt e- lijk eens	Eens	Hele maal eens
10. Als ik eerlijk ben, heb ik mijn ex-partner nog niet helemaal vergeven.	1	2	3	4	5	6	7
11. Ik zou willen dat mijn ex-partner op één of andere manier 'teruggepakt' wordt, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
12. Ik zou willen dat mijn ex-partner ook iets vervelends overkomt, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
13. Ik wil dat mijn ex-partner krijgt wat hij/zij verdient, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
14. Ik zou eigenlijk willen dat mijn ex-partner ook op één of andere manier gekwetst wordt, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
15. Ik wil wat afstand nemen van mijn ex-partner, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
16. Ik vind het moeilijk om heel aardig tegen mijn ex-partner te doen, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7
17. Ik wil mijn ex-partner liever vermijden, wanneer ik aan de ontrouw denk.	1	2	3	4	5	6	7

18. Ik vertrouw mijn ex-partner niet helemaal, wanneer ik aan de ontrouw denk. 1 2 3 4 5 6 7

Tot slot volgen nog een aantal afsluitende vragen over uw huidige situatie.

1. Heeft u momenteel een nieuwe relatie?

1. ja
2. nee (einde vragenlijst)

2. Hoelang heeft u deze relatie?

-- jaar/ maanden

3. Wat is de leeftijd van uw partner?

---- jaar

4. Van welke aard is uw relatie?

1. Homoseksueel
2. Heteroseksueel

5. Welke vorm heeft uw relatie?

1. Gehuwd en samenwonend
2. Ongehuwd en samenwonend
3. Niet samenwonend
4. Anders, namelijk....

Hieronder volgen een aantal stellingen over uw huidige relatie. Geef bij elke stelling aan in hoeverre u het eens bent met de stelling (vink het juiste antwoord aan).

COMMITMENT

	Helemaal oneens	Oneens	Gedeeltelijk oneens	Niet oneens, niet eens	Gedeelte- lijk eens	Eens	Helemaal eens
21. Ik wil mijn relatie graag in stand houden, ook als het eens wat slechter gaat.	1	2	3	4	5	6	7
22. Ik wil dat mijn relatie nog veel langer duurt.	1	2	3	4	5	6	7
23. Ik voel me emotioneel erg gehecht aan mijn partner.	1	2	3	4	5	6	7
24. Het zou best kunnen dat ik binnen een jaar een kortstondige relatie heb met een andere partner.	1	2	3	4	5	6	7
25. Het zou best kunnen dat mijn relatie eindigt in de nabije toekomst.	1	2	3	4	5	6	7
26. Ik voel me 'verbonden' aan mijn relatie, ook als ik eens wat minder tevreden ben met mijn partner.	1	2	3	4	5	6	7

	Helemaal oneens	Oneens	Gedeelte- lijk oneens	Niet eens, niet oneens	Gedeelte- lijk eens	Eens	Helemaal eens
1. Ik ben over het algemeen tevreden met mijn relatie.	1	2	3	4	5	6	7
2. Mijn relatie is veel beter dan relaties van anderen.	1	2	3	4	5	6	7
3. Mijn relatie lijkt op de ideale relatie.	1	2	3	4	5	6	7
4. Mijn relatie geeft me voldoening en maakt me gelukkig.	1	2	3	4	5	6	7

5. Ik sta over het algemeen positief tegenover mijn relatie. 1 2 3 4 5 6 7

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst. Uw gegevens zullen volledig anoniem verwerkt worden. Mocht u geïnteresseerd zijn in de resultaten van het onderzoek laat dan hier uw e-mailadres achter. U krijgt de resultaten over een aantal maanden in de vorm van een kort verslag per e-mail toegestuurd.

Bijlage 2

Stageverslag

Mijn keuze was snel gemaakt toen ik de opties van stage mogelijkheden binnen de Universiteit Utrecht doornam. Mijn voorkeur ging vrijwel direct uit naar een interne onderzoekstage waarin ik mijn vaardigheden in wetenschappelijk onderzoek doen kon uitbreiden. Er was één onderwerp waar mijn voorkeur meteen naar uitging, namelijk onderzoek doen op gebied van vergeving van ontrouw in (ex) partnerrelaties. Een onderwerp dat mij al lang fascineert. Ik was enorm nieuwsgierig naar de achterliggende processen die een rol spelen in kwesties waarin het vertrouwen van een persoon zo beschadigd is dat het haast onmogelijk lijkt iemand dit te kunnen vergeven en een verder leven met deze persoon op te bouwen.

Samen met mijn begeleidster Esther Kluwer is besloten om twee onderzoeken te doen op het gebied van vergeving van ontrouw. Eén onderzoek op het gebied van vergeving van ontrouw binnen intieme relaties en één onderzoek op het gebied van vergeving van ontrouw in ex-relaties. Vol enthousiasme en nieuwsgierigheid las ik veel artikelen die mij meer inzicht gaven in de achterliggende processen die een rol spelen bij vergeving van ontrouw in (ex) partnerrelaties en de invloed hiervan op psychologisch welzijn. Eenmaal alle informatie in mij opgenomen, begon ik met het opstellen van de vragenlijsten. Om commitment tussen ex-partners te meten, moest een nieuwe vragenlijst worden gemaakt. Vervolgens heb ik redacteurs van bekende tijdschriften gemaïld met de vraag of ik op hun site mocht adverteren. Tijdschriften zoals Psychologie Magazine en Men's Health hebben hun medewerking verleend door de links van de twee vragenlijsten voor een aantal weken op hun site te plaatsen. De oproep voor mijn onderzoek heeft zelfs nog in de september editie van de

Psychologie Magazine 2009 gestaan. Ik vond het heel leuk om mijn 'eigen' onderzoek in een dergelijk bekend tijdschrift te zien staan.

Nadat ik genoeg respondenten had geworven begon het leukste gedeelte van het onderzoek, namelijk het analyseren van de onderzoeksresultaten. Ik had mij erg verheugd op dit gedeelte. Na zolang bezig te zijn geweest met het inlezen in de theorieën en eerder uitgevoerde onderzoeken op het gebied van vergeving van ontrouw in (ex) partnerrelaties was ik erg nieuwsgierig geworden of en wat mijn eigen onderzoek hieraan had toegevoegd. Of het echt een bijdrage had geleverd aan de reeds bestaande literatuur. Ik kreeg uiteindelijk één van de drie hypothesen bevestigd. Uit mijn eerste studie kwam naar voren dat de lange-termijn oriëntatie de belangrijkste component van de commitment is die zorgt voor een modererend effect op de relatie tussen vergeving en welzijn. Het idee dat deze bevinding mogelijk iets bijdraagt aan de bestaande literatuur ervaar ik als heel interessant en spannend.

Ik durf met zekerheid te stellen dat de interne onderzoeksstage een positieve invloed heeft gehad op mijn vaardigheden met betrekking tot zelfstandig wetenschappelijk onderzoek doen en academisch schrijven. Nooit eerder in mijn studie psychologie heb ik een onderzoek van begin tot eind zelfstandig moeten opzetten en uitvoeren. De begeleiding die ik bij dit onderzoek kreeg was heel goed. Ik heb veel hulp gehad met het uitzetten van het theoretisch kader van mijn onderzoek, maar ook bij het schrijven van mijn scriptie. Mijn schrijfvaardigheden zijn niet mijn sterkste punt, maar ik heb wel het idee dat ik hier gaande weg vooruitgang mee heb geboekt.

Kortom: Ik ben heel erg blij met de keuze voor een interne onderzoeksstage waarin ik mijn vaardigheden als misschien wel komend onderzoeker flink heb kunnen oefenen. Graag had ik ook onderzoeksgelateerde activiteiten willen uitvoeren, zoals het assisteren bij andere onderzoeken binnen de Universiteit. Mijn eigen twee onderzoeken namen uiteindelijk meer

tijd in beslag dan gepland en ben om die reden niet meer toegekomen aan deze activiteiten.

Deze leerschool heb ik ervaren als spannend en soms ook heel frustrerend, maar bovenal heel leerzaam en interessant.